



Behandling:

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
		Plan- og utviklingsutvalget

Krav om innkalling til konsesjonsbehandling av vannkraftregulering i Levangerelva

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Levanger kommune stiller krav om at reguleringene av kraftverkene i Levangerelva kalles inn til konsesjonsbehandling.

Vedlegg

- 1 Vedlegg spørreundersøkelse Levangerelva

Kommunens vurdering og krav

Levanger kommune, sammen med Innherred vannområde, stiller seg bak kravet som er fremmet av Levanger jeger- og fiskerlag, Levangerelva grunneierlag og Naturvernforbundet i Levanger, og supplerer med ekstra krav om konsesjonsbehandling med bakgrunn i resultater fra spørreundersøkelsen. Dette gir alle parter nødvendig forutsigbarhet. Det bidrar også til å nå internasjonale forpliktelser og vedtatte nasjonale målsetninger i tråd med vanndirektivet og vedtatte miljømål, samt nasjonale føringer for vassdrag med kraftproduksjon fra Klima- og miljødepartementet og Energidepartementet 24.01.2014.

Våre supplerende krav er:

- Tilstrekkelig minstevannføring gjennom hele året i tråd med alminnelig lavvannføring: minimum 250 l/sek fra Hansfoss kraftverk til hovedelva og minimum 100 l/sek fra Langåsfoss kraftverk til Langåselva. Dette for å sikre ivaretagelse av fisk, bunndyr og økologisk funksjon.
- Miljøvennlig manøvreringsreglement: for å hindre brå tørrlegging av elvestrengen, stranding av fisk og andre vannlevende organismer og sikre gyte- og oppvekstområder, kreves det maksimal nedtappingshastighet på 5 cm/time ved vannføringer under 1 m³/sek. Følgende må kraftverkene drives uten effektkjøring i form av brå nedstenginger. Dette vil også bidra til mindre erosjonsproblematikk i magasinene. Det kreves at det slippes flommer minst to ganger i året for å simulere naturlig variasjon. Det kreves overvåking av vannføring via NVEs målestasjon ved Floan bru. Behov for målestasjon andre steder i vassdraget, f.eks. nedstrøms Langåsfoss, må vurderes.
- Fastsatt høyeste regulerte vannstand (HRV) og laveste regulerte vannstand (LRV) for magasinene Tomtvatnet, Tvårråsjøen, Langåsdammen og Reistaddammen for å sikre forutsigbarhet. Lav vannstand i magasinene som fører til tørrlegging er ikke å foretrekke, det bør derfor være minst mulig differanse mellom HRV og LRV. I tillegg bør det fastsettes vilkår

for når på året det kan tappes. Dette må ta hensyn til snømengde, isforhold, erosjon, friluftsliv, ferdsel og landbruk.

- En konsesjon for Levangerelva må omfatte standard naturforvaltningsvilkår. Herunder, men ikke uttømmende:
 - Naturfaglige undersøkelser
 - Biotopjustering
 - Bidrag til kulturminnevern i vassdrag
 - Erosjonssikring
 - Terskelbygging
 - Fiskeutsettinger, rognplanting, fisketrapp osv.
 - Spesiell ivaretagelse av elvemusling og ål.
- Fastsette tiltak for gytebestandsmåloppnåelse og rekruttering av villaks i Levangerelva og Langåselva.
- Konsesjonsbehandlingen omfatter hele reguleringen: både Langåsfoss og Hansfoss kraftverk, samt de tilhørende vannmagasinene Tomtvatnet, Tvårråsjøen, Langåsdammen og Reistaddammen for å følge nedbørfeltprinsippet i vannforskriften.
- Regelmessig rapportering av vannføringer, temperatur, isforhold og økologiske effekter.
- Vedlikehold av demninger og annen infrastruktur i vassdraget som er knyttet til kraftproduksjonen bør utføres på en fornuftig tid av året og med tilstrekkelig varslings til kommunen og allmennheten.
- Habitatforbedrende tiltak i sidebekker for å sikre bedre forhold for sjøørret.

Bakgrunn

Levanger jeger- og fiskerlag, Levangerelva grunneierlag og Naturvernforbundet i Levanger har sendt inn krav til NVE om innkalling til konsesjonsbehandling av vannkraftreguleringen i Levangerelva etter vannressurslovens § 66. I kravet trekkes først og fremst vannkraftreguleringens negative effekt på laks- og sjøørretbestanden fram. Brev fra organisasjonene til NVE ble sendt 06.06.23. Etter dette har saken ligget hos NVE.

Bakgrunnen for kravet om konsesjonsbehandling er blant annet dokumentert negativ effekt av vannkraftregulering på bestandene av laks og sjøørret. Situasjonen for bestandene av disse artene vurderes å være så dårlig at Miljødirektoratet har stengt elva for laksefiske (<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2021-03-15-798>).

Innkalling til konsesjonsbehandling er et sterkt virkemiddel for å sette vilkår til eldre tiltak som er gjennomført uten konsesjon slik at miljømålene kan nås. Levangervassdraget er i dag ikke underlagt konsesjon etter vassdragslovgivningen. Det pålegger NVE å legge dette til grunn for forvaltning av vassdraget, også gjennom konsesjonsbehandling for å bedre miljøforholdene.

Søknad om konsesjonsbehandling av vannkraftregulering i Levangerelva er tidligere behandlet i Plan- og utviklingsutvalget den 10.05.23, sak 23/23. Det ble da vedtatt at Levanger kommune fremmer

søknad overfor NVE om at Levangerelva tas opp til konsesjonsbehandling etter lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 66.

NVE ber i brev, datert 10.01.25, om en kort redegjørelse fra Levanger kommune for hvorvidt kommunen ønsker å fremme krav om innkalling til konsesjonsbehandling.

I Plan- og utviklingsutvalget den 12.02.25, sak 6/25, ble det enstemmig vedtatt at Levanger kommune fremmer krav om innkalling til konsesjonsbehandling. Dette ble videreformidlet til NVE i brev av 14.02.25. Videre har kommunen og Innherred vannområde organisert en enkel spørreundersøkelse for å få bedre oversikt over allmenne interesser.

Faktiske opplysninger og områdebeskrivelse

Levangervassdraget har et nedbørfelt på knapt 88 km², og omfatter hovedgrenene Åselva, Levangerelva, og Litlelva.

Kraftproduksjonen i Levangerelva foregår i Hansfoss kraftverk, øverst i den lakseførende delen av hovedelva, og i Langåsfoss kraftverk, ca. 1,5 km ovenfor den lakseførende strekningen i sideelva Langåselva. Kraftverkene ble etablerte fra perioden 1914-1920. Småkraft AS er i dag eier og regulant. Tidligere eiere var Nord-Trøndelag Elektrisitetsvesen (NTE) fram til 2016. og Bekk og Strøm fra 2016-2022.

Produksjonen i hhv. Hansfoss og Langåsfoss kraftverk er på 4,1 og 3,2 GWh, tilsvarende årlig gjennomsnittsforbruk i 450 husstander. Magasiner tilknyttet reguleringen er Tvåårsjøen, Langåsdammen, Reistaddammen og Tomtvatnet.

Levangerelva, vannforekomst ID 126-87-R, er oppført i vedlegg 2 i Klima- og miljødepartementets godkjenning av den regionale vannforvaltningsplanen for Trøndelag for perioden 2022-2027. Departementet viser i dette vedlegget vannforekomster med miljømål høyere enn dagens tilstand. Behov for nye tiltak som kan medføre tap av kraftproduksjon for å oppfylle miljømålet er godkjent.

Miljøhensynet er tungtveiende for Levangerelva mht. den sterkt negative utviklingen for atlantisk laks i Norge, og i vassdragene som drenerer til Trondheimsfjorden i denne sammenhengen. Videre er sjørretbestanden i fjorden i dårlig tilstand, og alle tiltak som kan gi positive effekter for den er nødvendige. Det er i tillegg elvemusling i vassdraget, en ansvarsart for Norge ettersom halvparten av den europeiske bestanden finnes her. Leveområder er avgjørende for artens overlevelse, og vanndekte arealer har derfor svært stor betydning. Allmenne interesser knyttet til rekreasjonsmuligheter og nærhet til småby bør også vektlegges, slik det framkommer i spørreundersøkelsen.

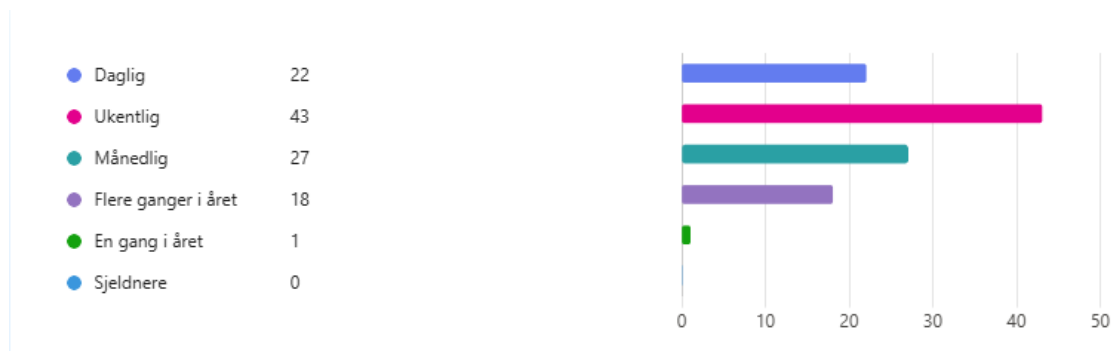
Spørreundersøkelse

For å få bedre oversikt over allmenne interesser tilknyttet vassdraget har kommunen og Innherred vannområde organisert en enkel spørreundersøkelse.

Formålet med spørreundersøkelsen, gjennomført i mars 2025, var å få bedre oversikt over allmenne interesser knyttet til Levangerelva og dens nedbørfelt. Dette omfatter sidebekker-, elver, innsjøer og landområder. I det innsendte kravet om konsesjonsbehandling er det først og fremst vannkraftreguleringens negative effekt på laks- og sjørretbestanden som tas opp, men kommunen ønsker å belyse også andre interesser. Spørreundersøkelsen ble spredt til allmennheten ved bruk av

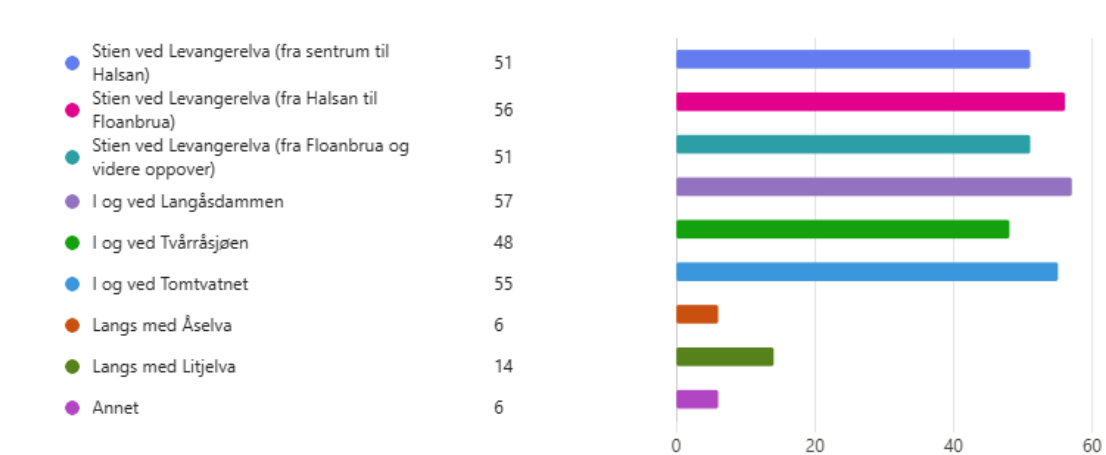
kommunenes hjemmeside og Facebook, sendt direkte til organisasjonene som står bak det opprinnelige kravet, og lokalavisa.

111 svarte på undersøkelse og av disse brukes området ved Levangervassdraget i stor grad:

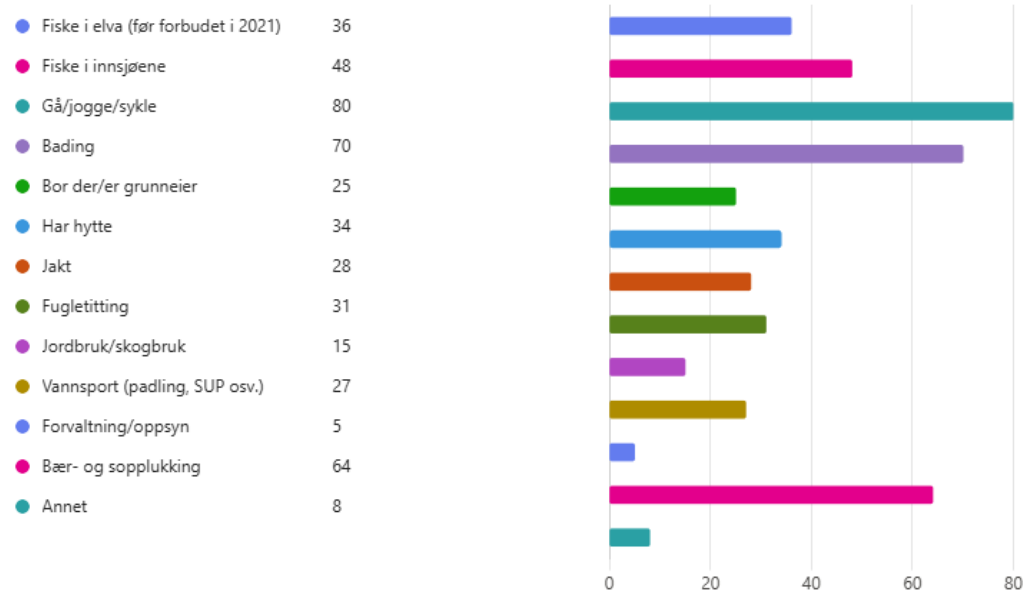


89 % av de svarte var over 35 år, de aller fleste i aldersgruppen 45-55 år, men vi fikk også svar fra aldersgruppen under 24 år.

Områdene som brukes er:



Bruk av området:



I undersøkelsen ble det spurt om hva befolkningen setter pris på med området i dag. Kort oppsummert er det viktigste som kommer fram, se vedlegg for resultatene i sin helhet:

- Nærhet til bosted. Sentralt, men likevel landlig med variert natur og terreng. Lett tilgjengelig.
- Naturområder med rikt dyre- og planteliv. Fiske i elva viktig, var tidligere en god bestand av laks og sjørret. Tomtvatnet viktig fiskevatn for ørret. Nærhet til fiske.
- Rekreasjon, stillhet og ro
- Fine turområder, muligheter for variert friluftsliv. Fine stier.
- Få inngrep i området, urørte områder.
- Bading i Langåsdammen og Laksberget

Det som mange er misfornøyd med er:

- Fiskeforbud.
- Lav vannføring og dårlig regulering av vannstand. Oversvømmelse ved kraftig nedbør. Dårlig forvaltning av Levangerelva. Nedtapping av Tvårråsjøen, Langåsdammen og Tomtvatnet, problematisk både sommer og vinter; blant annet stygt på sommeren og utrygg is vinterstid.
- Erosjon, spesielt ved Tomtvatnet, det observeres stadig over lovlig grense for vannfylling.
- Parkeringsmuligheter ved Langåsdammen
- Gjengroing av Reistaddammen
- Forsøpling og for få benker, bør tilrettelegges bedre. Landbruksplast.
- Vedlikehold av stier og bruer bør prioriteres

Av de 111 som har deltatt i spørreundersøkelsen, så sier 64 % at kraftproduksjonen påvirker deres opplevelse av området. Her nevnes mye av det som innbyggerne er misfornøyd med, spesielt:

- lav minstevannføring nevnes av svært mange
- Regulert vannstand i vannene; kraftig erosjon, skummelt å bade i Langåsdammen, utrygg is

- Ødeleggelse av naturmangfoldet, død yngel ved lite vannføring, negativ påvirkning på rødlistede arter som laks, sjøørret og elvemusling.

Av de 111 som har deltatt i spørreundersøkelsen, så har 30 % positive kommentarer til hvordan kraftproduksjonen påvirker området. De trekker fram at:

- Det generelt er positive til kraftproduksjon
- Det er riktig regulering av vannføring
- Kraftproduksjonen er en del av historien og kulturlandskapet
- Det har vært slik så lenge de kan huske, så sann sett er det ingen endring. Legger ikke merke til det.

Til sist ble det åpnet for å komme med andre innspill/kommentarer. Det som nevnes flest ganger er ønsket om minstevannføring som ivaretar laks og sjøørret slik at det igjen kan fiskes i elva og at den forvaltes bærekraftig. Det er flere som påpeker det fantastiske området som dette er, og som ønsker at det bevarer, både for fiske og rekreasjon. Det er imidlertid også noen svar som ønsker mer kraftproduksjon, både for å justere vannstand og for mer energi.

Konklusjon

Kommunedirektøren mener at kommunen bør stille seg bak kravene som er fremmet av organisasjonene, men kommunen ønsker også å fremme flere krav, blant annet basert på resultatene fra spørreundersøkelsen. Levanger kommune anbefaler at vannkraftreguleringen i Levangerelva tas opp til konsesjonsbehandling da mer tydelige krav sikrer bærekraftig bruk og ivaretagelse av allmenne og miljømessige interesser.